

AANPAK

WOLF IN DRENTHE

AANPAK WOLF

PROVINCIE DRENTHE

Inhoud

AANPAK WOLF IN DRENTHE

1 DE TERUGKEER VAN DE WOLF	6
1.1 INLEIDING	7
1.2 AANLEIDING VOOR DE AANPAK	8
2 WETGEVING EN VEREISTEN HABITATRICHTLIJN	10
3 SCHADE EN SCHADEPREVENTIE	14
4 INTERVENTIERICHTLIJN WOLF-VEE, WANNEER KAN OVERGEGAAN WORDEN TOT INGRIJPEN	16

5 WAT GAAT DE PROVINCIE DRENTHE DOEN

5.1	VERLAGING BESCHERMINGSSTATUS VAN DE WOLF	18
5.2	NATIONALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING	19
5.3	VERSTERKEN VAN PREVENTIEVE MAATREGELEN	21
5.4	MONITORING EN ANALYSE WOLVENSCHADE	22
5.5	EUROPESE FONDSEN	22
5.6	COMMUNICATIESTRATEGIE OVER DE WOLF IN DRENTHE	24
5.7	SAMENVATTING AANPAK WOLF IN DRENTHE	25

1.1 INLEIDING

De terugkeer van de wolf naar Drenthe markeert een keerpunt in het Europese en Nederlandse natuurbeheer en biodiversiteitsbehoud. Na decennia van afwezigheid heeft de wolf zijn weg teruggevonden naar de Nederlandse landschappen, waaronder enkele uitgestrekte natuurgebieden van Drenthe, maar ook de omringende agrarische gebieden. De aanwezig-

heid van wolven in Drenthe, nu met een groeiend aantal waargenomen individuen en roedels, weerspiegelt de succesvolle inspanningen voor natuurbescherming en -herstel in Europa, maar introduceert ook nieuwe uitdagingen en vraagstukken voor lokale gemeenschappen, veehouders en natuurbeheerders.

1.2 AANLEIDING VOOR DE AANPAK

Sinds de terugkeer van de wolf in Nederland is er veel te doen rond de aanwezigheid van deze soort in onze natuur. Sommige mensen zijn enthousiast over de terugkeer van de wolf maar tegelijkertijd veroorzaken wolven schade en leeft bij anderen ook angst voor de wolf. De invloed van de aanwezigheid van wolven op onze inwoners is groot. Omdat er relatief veel schapen in onze provincie lopen, is er ook aanzienlijke schade onder landbouwhuisdieren te betreuren. Dit brengt economische en emotionele schade met zich mee. Er is ook twijfel en weerstand bij de dierhouders om preventieve maatregelen tegen aanvallen van de wolf te nemen. De preventieve maatregelen komen heel precies en kosten tijd en geld. Gedeputeerde Staten hebben in het coalitie-akkoord 2023-2027 als doel opgenomen te streven naar een wolfvrije regio. Vanuit Europese regelgeving heeft de wolf echter een strikt beschermde status. Pas als er echt geen andere opties zijn

mag ingegrepen worden bij wolven die problematisch gedrag vertonen. Op 21 september 2023 heeft Gedeputeerde Van Dijk namens GS, op verzoek van de Europese Commissie, informatie aangevraagd over ervaringen met wolven. Wij hebben in onze reactie vooral gepleit om de beschermde status naar beneden bij te stellen zodat het beheer van de wolf eenvoudiger wordt. Op 2 april 2024 hebben wij in Den Haag, door het overhandigen van een petitie, dezelfde boodschap afgegeven. Ondertussen verschenen er berichten in de media dat andere Europese landen wel overgaan tot het beheer van wolven. Zo is er in Duitsland een interventie maatregel vastgesteld die uitgaat van het beheer van een wolf als drie keer landbouwhuisdieren zijn aangevallen die achter een wolfwerend raster staan. De provincie Gelderland heeft aangegeven deze richtlijn te volgen. Om binnen dit turbulente speelveld kaders mee te geven voor de Wolf in Drenthe is dit Strategisch document opgesteld. Getracht is hiermee voor iedereen duidelijkheid te geven over de situatie waarin we ons als provincie bevinden en de hieruit voortkomende aanpak. De aanpak wolf maakt onderdeel uit van het soortenbeleid dat is uitgewerkt in het uitvoeringsplan flora & fauna dat op 5 april 2022 door Provinciale Staten is vastgesteld.

VOLOP BLEEIJEN IN HET
HEISCHRAAL GRASLAND
VAN HET HOLTINGERVELD

2 WETGEVING EN VEREISTEN HABITATRICHTLIJN

De wolf geniet een hoge beschermingsstatus in Europa onder de Habitatrichtlijn, die de lidstaten verplicht om strikte beschermingsmaatregelen te nemen voor bepaalde soorten, waaronder de wolf. De Provincie Drenthe is bevoegd gezag voor uitvoering van de Omgevingswet en heeft daarmee een wettelijke taak voor actieve en passieve bescherming van Habitatrichtlijnsoorten. De wolf heeft de hoogste beschermingsstatus: Habitatrichtlijn IV.

Volgens de Habitatrichtlijn mag ingrijpen – anders dan in het kader van volksgezondheid en openbare orde door een gemeente – alleen in uitzonderingsgevallen worden overwogen. Dit is nader uitgewerkt in de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarbij gaat het om:

- Belang van Volksgezondheid en Openbare Veiligheid: Het beheer kan gerechtvaardigd zijn indien dit noodzakelijk is in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. In het geval van openbare veiligheid ligt de beslissingsbevoegdheid bij de gemeente en niet bij de provincie. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft een handelingskader voor burgemeesters opgesteld voor incidenten met de wolf. In nauw overleg met de Drentse burgemeesters en politie wordt gewerkt aan een praktisch uitvoeringsdocument voor incidenten met wolven. Dit geldt ook voor het opstellen van een document waarin is beschreven hoe om te gaan met wolven die in het verkeer zijn aangereden.
- Het voorkomen van ernstige schade aan gewassen, vee, bossen, visgronden en wateren.

KORTE EN LANGE TERMIJN DOELSTELLING GEDEPUTEERDE STATEN

Vanwege de vele aanvallen van wolven op schapen en soms op ander vee streven Gedeputeerde Staten naar een wolfvrije regio. Dit staat echter op gespannen voet met de wetgeving. Het spreekt vanzelf dat Gedeputeerde Staten voorstander zijn van het verlagen van de beschermde status van de wolf op Europees niveau. Zij hebben daartoe reeds de benodigde acties in Europa en in Den Haag ondernomen en zullen dit ook blijven doen. Dit is de enige weg om binnen de wettelijke kaders stappen te zetten richting een wolfvrije regio.

Indien Europa ervoor kiest de beschermde status van de wolf te verlagen, gaat het aanpassen van de Europese en landelijke wetgeving nog jaren duren. Ondanks dat hierop ook in de komende jaren wordt ingezet, is de ambitie uit het coalitieakkoord 'een wolfvrije regio' op de korte termijn niet realistisch. Voor de korte termijn streven we naar een provincie met zo weinig mogelijk wolvenschade aan landbouwhuisdieren.

In het tweede geval mag ingrijpen alleen worden overwogen onder de volgende strikte voorwaarden:

- Er moet aangetoond worden dat er geen bevredigende alternatieven zijn.
- Afschot moet noodzakelijk zijn voor de bescherming van wilde flora en fauna, de preventie van ernstige schade aan gewassen, vee, bossen, visgronden, en wateren, of voor de bescherming van de openbare veiligheid.
- Geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding (GSvl): De activiteit mag geen afbreuk doen aan **het streven** de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een GSvl te laten voortbestaan. Dit houdt in dat elke ingreep niet mag leiden tot een verslechtering van de status van de populatie van de soort in kwestie. De vraag wanneer aan GSvl wordt voldaan wordt in het Naslagwerk Juridische risico's beantwoord.

Op dit moment is het streven de populaties in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan cruciaal om in te grijpen bij wolven die veel schade veroorzaken onder landbouwhuisdieren. In tegenstelling tot andere provincies/landen, die van co-existentie met de wolf uitgaan, streven Gedeputeerde Staten Drenthe naar een wolfvrije regio, waardoor aan de laatstgenoemde voorwaarde (streven naar een gunstige staat van instandhouding) niet wordt voldaan. Althans, de kans is groot dat een bestuursrechter het op die wijze zal interpreteren. Om die reden is het juridische risico bij interventies groter in vergelijking met andere provincies/landen. De provincie Gelderland brengt bijvoorbeeld globaal in beeld op welke wijze aan de gunstige staat van instandhouding wordt gewerkt, hetgeen een steviger fundament biedt voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor interventies en beheer van de wolf. Overigens blijft het ook in Gelderland onzeker of deze uitwerking voldoende zal zijn bij juridische procedures.

In het Juridisch Naslagwerk Interventierichtlijn Wolf-vee wordt de 'gunstige staat van instandhouding' verder toegelicht.

3

SCHADE EN SCHADEPREVENTIE

Belangrijk onderdeel van het provinciale beleid is het goed beschermen van landbouwhuisdieren tegen aanvallen van de wolf. We stimuleren onze inwoners de dieren achter wolfwerende rasters te plaatsen, 's avonds de dieren binnen of in nachtkralen te zetten en/of eventueel kuddebewakingshonden in te zetten. Door zo veel mogelijk in te zetten op preventie, wordt het voor wolven moeilijker aan prooi te komen en zullen minder landbouwhuisdieren gepakt worden. Ook het landelijk beleid zet hier sterk op in. Het direct, ruimhartig en grootschalig investeren in de implementatie van wolfwerende maatregelen is ook volgens de Rijksdienst voor Dieraangelegenheden (RDA, 2024) nodig; de inspanningen voor bescherming van schapen en ander vee dienen te worden ondersteund en versterkt. De RDA vindt tevens dat preventie op termijn minder vrijblijvend moet worden, door in wolvenleefgebieden schadevergoeding te koppelen aan bepaalde voorwaarden (zie ook Kamerbrief Ministerie van LNV dd. 24 mei

2024, Samenleven met de wolf). Tenslotte is het vanuit juridisch oogpunt van belang om naast tal van andere maatregelen ook de preventieve maatregelen op orde te hebben voordat ingegrepen kan worden bij wolven die veelvuldig landbouwhuisdieren hebben gedood. Momenteel worden alle wolvenschades aan landbouwhuisdieren nog gecompenseerd. Op termijn wordt er waarschijnlijk alleen nog schade uitgekeerd indien is vastgesteld dat de getroffen dieren achter een wolfwerend raster stonden (Zie ook Kamerbrief Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) dd. 24 mei 2024, Samenleven met de wolf). Daarnaast heeft de provincie de plicht om melding te maken bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) indien dieren niet goed beschermd worden. In dat kader werkt het Ministerie van LNVN (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur)* nog aan een landelijke richtlijn.

* Na installatie van het nieuwe kabinet gaat LNV LNVN heten.

A shepherd wearing a hat and dark clothing stands in a field, herding a large flock of sheep. A dog is visible near the shepherd. The background features a dense forest of trees, some with autumn-colored foliage. A large, tall, conical evergreen tree stands prominently in the middle ground. The overall scene is misty or overcast.

4

INTERVENTIERICHTLIJN
WOLF-VEE, WANNEER KAN
OVERGEGAAN WORDEN
TOT INGRIJPEN

Gedeputeerde Staten van Drenthe vinden het belangrijk om te kunnen ingrijpen bij herhaalde aanvallen van een wolf op goed beschermd vee. Na een succesvolle aanval op goed beschermd vee zal een wolf het hoogstwaarschijnlijk opnieuw proberen op dezelfde locatie. In dat geval kan worden gesproken van een probleemwolf (wolf-vee). Als een wolf direct na een tweede aanval in de buurt wordt waargenomen, is de kans groot dat het om hetzelfde individu gaat. In Duitsland is een wettelijke richtlijn geïmplementeerd, om in dat soort gevallen meteen over te kunnen gaan tot afschot. Op 12 april 2024 is de uitzonderingsvergunning die gebaseerd is op deze richtlijn, door het Oberverwaltungsgericht Niedersachsen echter vernietigd. Op basis van deze uitspraak, gecombineerd met diverse andere juridische studies die er met betrekking tot een interventierichtlijn wolf-vee zijn gedaan, heeft de provincie Drenthe voorlopig geconcludeerd dat de hierboven-genoemde interventierichtlijn, waarbij overgegaan kan worden tot afschot van een probleemwolf niet binnen de wettelijke kaders past. Dit wordt nader gemotiveerd in het los bijgevoegde document 'Juridisch Naslagwerk, Interventierichtlijn wolf-vee'.

5 WAT GAAT DE PROVINCIE DRENTHE DOEN?

5.1 VERLAGING BESCHERMINGSSTATUS VAN DE WOLF

Vanwege de vele aanvallen van wolven op schapen en soms op ander vee streven Gedeputeerde Staten naar een wolfvrije regio. Gedeputeerde Staten zetten zich in voor het verlagen van de beschermingsstatus van de wolf op Europees niveau. Dit is dan ook de enige manier om een wolfvrije regio te bereiken binnen de wettelijke kaders. Waar mogelijk zullen nationale politici, beleidsmakers, en invloedrijke figuren benaderd worden om veranderingen te beïnvloeden binnen de Europese Unie. Doel is om beleidsvoorstellen en wetswijzigingen voor te bereiden die gesteund kunnen worden door empirische bewijzen en een breed gedragen maatschappelijk belang. Mede door de inspanning van de Provincie Drenthe zet nu ook het landelijk beleid in op verlaging van de beschermingsstatus (zie ook Kamerbrief Ministerie van LNV dd. 24 mei 2024, Samenleven met de wolf).

5.2 NATIONALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

De Aanpak wolf in Drenthe benadrukt de noodzaak van intensieve samenwerking op meerdere niveaus. Een sleutelaspect van deze aanpak is de interprovinciale samenwerking, met name met provincies waar de wolf eveneens aanwezig is, zoals Friesland, Overijssel, Gelderland, Utrecht en Noord-Brabant. Deze samenwerking is cruciaal om een coherente aanpak te waarborgen die zowel de belangen van natuurbehoud als die van landbouw en veehouderij adresseert. Door gezamenlijk beleid te voeren, kunnen we effectieve preventiestrategieën en interventieplannen ontwikkelen die leiden tot een duurzaam beheer van de wolvenpopulatie. Ook de Raad voor Dieraangelegenheden pleit in zijn rapport in mei 2024 met nadruk voor een landelijke aanpak en het ontwikkelen van een landelijke visie op wolf en samenleving.

Op nationaal niveau is samenwerking met LNV van groot belang. Deze samenwerking is essentieel voor het verkrijgen van de benodigde juridische en beleidsmatige ondersteuning, en voor het afstemmen van onze lokale acties met nationale wetgeving en beleidsdoelen. Het ministerie speelt een ondersteunende rol bij het navigeren door de complexe regelgeving die de bescherming van de wolf regelt en bij het bepalen van de randvoorwaarden voor eventuele interventies, zoals het afschieten van probleemwolven. Daarnaast is het een wettelijke vereiste dat LNV de noodzakelijke stappen gaat zetten voor het bepalen van de Gsvl. Zowel het vaststellen van de Gsvl als het toewerken naar een Gsvl kan niet op provinciaal niveau plaatsvinden. Provincies hebben hierin echter wel een wettelijke taak om dit mede vorm te geven.

Zoals gezegd is de Gsvl een belangrijk criterium voor het voeren van populatiebeheer en/of het ingrijpen (doden) van een probleemwolf bij ernstige schade op vee. Hoewel ook in een aantal andere lidstaten de Gsvl nog niet is bereikt, zitten deze lidstaten wel dicht bij het bereiken van die status en laten met onderzoek, monitoring en maatregelen zien dat een actief beschermingsbeheer wordt gevoerd (Boerema et al 2021). Om die reden zijn de juridische drempels in andere landen lager voor het kunnen ingrijpen bij probleemwolven (Boerema et al, 2021). Desondanks is er soms ook in die landen discussie over de juridische correctheid van het wolvenbeleid (Boerema et al 2021).

Internationaal is de samenwerking met Duitsland en België van bijzonder belang, gezien de grensoverschrijdende leefgebieden van de wolvenpopulaties. Recent zijn de eerste overleggen met Duitsland gevoerd. Door regelmatig overleg en uitwisseling van gegevens over de bewegingen en het gedrag van wolven, streven we naar een grensoverschrijdende aanpak die rekening houdt met de migratiepatronen van de wolf. Dit helpt bij het effectief beheer van incidenten en bij een gezamenlijk streven naar het voorkomen van schade.

Deze gelaagde samenwerkingsstructuur versterkt ons strategisch beleid en zorgt voor een evenwichtige benadering die recht doet aan zowel de internationale beschermingsbehoeften van de wolf als aan de veiligheids- en economische belangen van onze inwoners. Wij blijven in deze samenwerkingsstructuur alert op nieuwe ontwikkelingen, nieuwe juridische kaders en passen ons beleid aan wanneer zich kansen voordoen ten aanzien van een betere bescherming van vee. Zo wordt er momenteel zowel landelijk als internationaal verder onderzoek gedaan naar het opstellen van praktische maar ook juridisch houdbare interventierichtlijnen wolf-vee.

Bij het nakomen van verplichtingen tot het zorgen voor een goede instandhouding van de soort zijn de lidstaten de eerste gesprekspartner voor Europa. Dat in Nederland de taken zijn gedecentraliseerd naar de provincies doet daar niet aan af. De provincies zijn ingevolge de Omgevingswet verantwoordelijk geworden voor een goede bescherming voor de wolf. We hebben bij het aanbieden van onze petitie

op 2 april jl. in Den Haag aangegeven behoefte te hebben aan een internationaal wolvenplan en eventueel een herbeoordeling van de beschermingsstatus van de wolf op EU-niveau. Dit zou nieuwe kaders kunnen scheppen voor het beheer van wolvenpopulaties, inclusief afschot onder specifieke voorwaarden.

5.3 VERSTERKEN VAN PREVENTIEVE MAATREGELEN

Het is de verantwoordelijkheid van de dierenhouders om hun landbouwhuisdieren zo goed mogelijk te beschermen tegen aanvallen van de wolf. Belangrijkste argument is het zoveel mogelijk voorkomen van dierenleed. Daarnaast zijn er nog andere overwegingen die het belang van het nemen van preventieve maatregelen noodzakelijk maken.

- Op dit moment zijn er nog geen wettelijke mogelijkheden om beheer van probleemwolven uit te voeren indien veelvuldig landbouwhuisdieren worden gedood. Mogelijk is dit op de langere termijn wel mogelijk maar dat kan dan alleen juridisch worden uitgevoerd, als de dierenhouders preventieve maatregelen tegen aanvallen van de wolf hebben genomen;
- De tegemoetkoming voor wolvenschade moet voldoen aan de Europese regels voor staatsteun. De wolf is al enige jaren weer terug in Nederland. De dierenhouders hebben zich aan deze situatie kunnen aanpassen. Verwacht wordt dat er geen compensatie meer voor wolvenschade aan vee wordt uitgekeerd wanneer dierenhouders geen beschermende maatregelen hebben genomen;
- De NVWA werkt momenteel een handhavingskader uit om handhavend op te treden bij dierenhouders die vee niet beschermen tegen aanvallen van de wolf.

- Met de Drentse gemeenten wordt overleg gevoerd om ervoor te zorgen dat de gemeentelijke bestemmingsplannen geen belemmering vormen voor het aanleggen van wolfwerende rasters (maximale hoogte).

Gedeputeerde Staten worden door een gebiedscommissie ('Wolvencommissie'), met o.a. sectorvertegenwoordigers uit de rundvee-, schapen- en geitenhouderij, geadviseerd over het provinciaal beleid om het vee zo goed mogelijk te beschermen tegen aanvallen van de wolf.

SUBSIDIEREGELING

De provincie zet volop in op de veehouders de mogelijkheden te bieden wolfwerende rasters aan te schaffen en daarmee het vee te beschermen. Zij heeft hiervoor een subsidieregeling (Subsidieregeling wolfwerende rasters Drenthe 2023 Zakelijk | SNN) beschikbaar gesteld. Meer over de randvoorwaarden en de gestelde eisen aan een wolfwerend raster is te vinden op site van BIJ12 (Wolven - BIJ12). Schade aan landbouwhuisdieren door een aanval van een wolf, de afvoerkosten en de eventueel bijkomende dierenartskosten worden gecompenseerd. Informatie hierover en over de te volgen werkwijze en wijze van melden is te vinden op BIJ12 (Wolvenschade melden - BIJ12).

We werken ook aan een nieuwe subsidieregeling voor het aanschaffen van materiaal voor wolfwerende rasters. Met de nieuwe regeling zorgen we ervoor dat de dierenhouders meer budget toegekend kunnen krijgen. Daarnaast zorgen we ervoor dat we meer invloed hebben op de plaatsing van de rasters. Dit omdat gebleken is dat dierenhouders vaak goede bedoelingen hebben, maar dat de geplaatste rasters alsnog niet aan de wolfwerende eisen voldoen.

ADVISERING DIERHOUDERS

Voor de provincie Drenthe zijn twee wolvenconsulenten actief, die ingezet worden voor:

- Advies over wolfwerend maken van rasters;
- Materiaalgebruik;
- Advies over onderhoud rasters;
- Advies over subsidiemogelijkheden.

De twee wolvenconsulenten gaan pro-actief advies aanbieden. Dierhouders kunnen geadviseerd worden over de staat van de rasters ('APK-keuring') en het onderhoud ervan.

PLAATSEN VAN RASTERS DOOR VRIJWILLIGERS

In onze buurlanden zijn er goede ervaringen met het plaatsen van wolfwerende rasters door vrijwilligers. Het gaat er hierbij om dierhouders te bedienen die vaste rasters willen plaatsen. Uit de gesprekken die we hierover hebben gevoerd is gebleken dat voor een succesvolle aanpak het belangrijk is dat de overheid het initiatief ondersteunt en dat de coördinatie van de vrijwilligers op een goede manier plaatsvindt. Wij voeren gesprekken met partijen die deze coördinerende rol op zich zouden kunnen nemen.

PILOT MOBIELE RASTERS

De grote weidebedrijven moeten regelmatig dieren verplaatsen. Om dit op een zo efficiënt mogelijke manier te doen, wordt het aanbrengen van de draden en het opruimen veelal mechanisch gedaan met behulp van een quad. Om de arbeidsduur die hiervoor nodig is in kaart te brengen, vindt er een pilot plaats in opdracht van de provincie Drenthe. Inmiddels zijn tientallen rasters geplaatst en weer opgeruimd. De arbeidsuren zijn inzichtelijk en daarmee is het doel van deze pilot bereikt. Deze pilot is beëindigd.

In het leefgebied van Het Drents Friese Wold zijn regelmatig aanvallen geweest van wolven binnen een raster dat in het kader van deze pilot is geplaatst. Daarmee is het vertrouwen in het wolfwerende effect van dit type raster sterk afgenomen. De oorzaak van het passeren van dit raster is niet in alle gevallen even duidelijk. Voor veehouders die regelmatig vee moeten verplaatsen is dit momenteel het enige type raster dat praktisch toepasbaar is. Alternatief voor flexibele draadrasters is het gebruik van flexinetten. Het grote nadeel hiervan is dat het plaatsen van de flexinetten fysiek zwaar is. Mogelijk kan er iets ontwikkeld worden zodat de flexinetten, vergelijkbaar met de plaatsing van mobiele draadrasters, mechanisch geplaatst en opgeruimd kunnen worden.

Wij stellen voor een nieuwe pilot te starten met zowel mobiele draadrasters als flexinetten. We monitoren het effect op de wolfwerendheid en de eventuele neven-effecten. Indien een wolf het raster heeft overwonnen, analyseren we de situatie en gaan we eventueel aanpassingen doen om te testen of dit een positief effect op de wolfwerendheid heeft. Uiteindelijk doel is de dierhouders zo goed mogelijk te adviseren over wat wel/niet werkt om wolvenschade te voorkomen.

TERREINBEHEERDERS EN GESCHEPERDE SCHAAPSKUDDEN

De terreinbeherende organisaties (TBO's) hebben door de komst van de wolf de nodige uitdagingen bij het begrazen van de natuurterreinen. Omdat het geen optie is om alle terreinen van wolfwerende rasters te voorzien, wordt er geëxperimenteerd met kudde van grazers die minder kwetsbaar zijn voor aanvallen van de wolf. Omdat de provincie het belangrijk vindt dat de begrazingsdoelen worden gehaald, vindt er

periodiek overleg plaats tussen provincie en TBO's om hierover ervaringen uit te wisselen. Ook met de gescheperde schaapskuddes vindt overleg plaats over welke maatregelen genomen moeten worden om de gescheperde kudde zo goed mogelijk te beschermen. In sommige natuurgebieden zijn er al wolfwerende nachtkralen ingericht.

5.4 MONITORING EN ANALYSE WOLVENSCHADE

Uit de analyse van de juridische procedures in Nederland en in de andere Europese landen over wolven in Nederland blijkt dat het, om in te kunnen grijpen bij wolven, essentieel is om 'het dossier op orde te hebben'. Monitoring in het veld en het analyseren van alle gegevens is daarbij essentieel. Met de opgedane kennis over wat wel/niet werkt kunnen we ook onze dierhouders goed van advies voorzien. We zetten daarom in op een goede monitoring, analyse en rapportage.

5.5 EUROPESE FONDSEN

We doen samen met andere provincies mee aan het Europese subsidietraject LIFE. Er moet nog bepaald worden waar onze inschrijving betrekking op heeft: communicatie, educatie of ook bijvoorbeeld op het plaatsen van afrasteringen. Het GLB-fonds biedt mogelijkheden om wolfwerende rasters met middelen uit dit fonds te plaatsen. We verkennen de mogelijkheden of deze en/of wellicht ook andere Europese subsidiefondsen realistisch zijn.

Wolfwerend raster

In Drenthe komen steeds meer zwerfende jonge wolven voor, die als zwerver veelal leven van schapen. In 2018 zijn er in Drenthe 45 schapen dood gebeten. Schaapskudde Ruinen vindt het belangrijk om de schapen van de kudde te beschermen. De kudde is relatief veilig omdat ze 's nachts in de kooi verblijven en overdag met de herder in het veld zijn. De rammen lopen altijd buiten, omdat zij zeer belangrijk zijn voor de fokkerij is bescherming extra nodig. Vandaar dat we dit wolfwerend raster hebben aangelegd.

Schaapskudde Ruinen

5.6 COMMUNICATIESTRATEGIE OVER DE WOLF IN DRENTHE

- In nauwe samenwerking met afdeling Communicatie zal de communicatie over de wolf nader worden uitgewerkt. De aanwezigheid van de wolf roept angst op bij burgers en dierhouders en zorgt voor verdeeldheid in de provincie en binnen gemeenschappen. Die angst neemt de provincie heel serieus en zij spant zich in om die angst te verminderen. Het Rijk werkt om dezelfde reden aan een Landelijk Informatiepunt Wolf (LIW). Het LIW moet een belangrijke rol gaan spelen bij het bieden van voorlichting die kan helpen om te gaan met deze angsten.
- De communicatie zal zich ook moeten richten op het uitleggen van de noodzaak van beleidsmaatregelen, maar tevens op de bestaande (Europese) wettelijke kaders. Deze wettelijke kaders bepalen immers voor een belangrijk deel het mogelijke handelingskader en de uitvoerbare richtlijnen rondom de wolf. Een effectieve communicatiestrategie in het kader van het wolvenbeleid is cruciaal om spanningen te verminderen en constructieve oplossingen te bevorderen. Dit vereist een transparante, empathische benadering die erkent en adresseert.

5.7 SAMENVATTING AANPAK WOLF IN DRENTHE

- Vanwege de vele aanvallen van wolven op schapen en soms op ander vee streven Gedeputeerde Staten naar een wolfvrije regio. Gedeputeerde Staten zetten zich in voor het verlagen van de beschermingsstatus van de wolf op Europees niveau. De resultaten hiervan zijn echter op korte termijn nog niet te verwachten.
- Nationale en internationale samenwerking: Door gezamenlijk beleid te voeren, kunnen we effectieve preventiestrategieën en interventieplannen ontwikkelen die leiden tot een duurzaam beheer van de wolvenpopulatie.
- Het faciliteren van preventieve maatregelen: De provincie zet er volop op in om de veehouders de mogelijkheden te bieden wolfwerende rasters aan te schaffen en daarmee het vee te beschermen. De provincie heeft hiervoor een subsidieregeling beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt verder onderzoek gedaan naar preventieve maatregelen en subsidiemogelijkheden.
- Monitoring: monitoring en analyse van alle gegevens rondom wolven en wolvenschade is essentieel om eventueel in te kunnen grijpen, maar ook om de dierhouders van goed advies te kunnen voorzien.
- Europese fondsen: we doen samen met andere provincies mee aan het Europese subsidietraject LIFE. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor andere Europese subsidietrajecten in het kader van onderzoek, preventie en communicatie.
- Het uitwerken van een effectieve communicatiestrategie is cruciaal om spanningen te verminderen en constructieve oplossingen te bevorderen. De communicatie zal zich ook moeten richten op het uitleggen van de noodzaak van beleidsmaatregelen, de bestaande (Europese) wettelijke kaders en preventie van schade.

REFERENTIES

Boerema L & Van den Brink D.B. Freriks, A.A. 2021. De juridische bescherming van de wolf in Nederland en in een aantal andere Europese landen. Een juridisch onderzoek ter ondersteuning van het opstellen van Nederlands wolvenbeleid in het licht van de uitvoering van de natuurwetgeving. Element Advocaten

Kamerbrief, 24 mei 2024. Betreft: Samenleven met de wolf (RDA 2024)

RDA. Raad van Advies voor Dieraangelegenheden.2024. Samenleven met wolven in Nederland

Provincie Drenthe. 2021. Natuurvisie, Gastvrije Natuur 2040

Provincie Drenthe, 2022. Uitvoeringsplan flora en fauna

